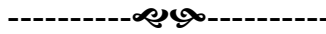

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ TÀI CHÍNH

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

ĐỖ THỊ LAN HƯƠNG

**HOÀN THIỆN BÁO CÁO BỘ PHẬN
TẠI TẬP ĐOÀN DẦU KHÍ QUỐC GIA VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

HÀ NỘI - 2020

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ TÀI CHÍNH

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

ĐỖ THỊ LAN HƯƠNG

**HOÀN THIỆN BÁO CÁO BỘ PHẬN
TẠI TẬP ĐOÀN DẦU KHÍ QUỐC GIA VIỆT NAM**

Chuyên ngành : Kế toán

Mã số : 9.34.03.01

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: 1. PGS, TS. NGUYỄN MINH PHƯƠNG
2. TS. NGUYỄN VIỆT LỢI

HÀ NỘI - 2020

LỜI CẢM ƠN

Luận án này đã không thể hoàn thành nếu thiếu sự hướng dẫn, cổ vũ động viên và hỗ trợ của nhiều cá nhân và tổ chức.

Trước tiên, tôi xin bày tỏ sự kính trọng và lòng biết ơn sâu sắc tới PGS-TS Nguyễn Minh Phương và TS Nguyễn Việt Lợi, hai Thầy Cô đã hướng dẫn, động viên giúp đỡ tôi trong quá trình nghiên cứu và viết luận án này. Những nhận xét và đánh giá của Thầy Cô, đặc biệt là những gợi ý về hướng giải quyết vấn đề trong suốt quá trình nghiên cứu, thực sự là những bài học vô cùng quý giá đối với tôi không chỉ trong quá trình viết luận án mà cả trong hoạt động nghiên cứu chuyên môn sau này.

Tôi xin cảm ơn Ban Giám hiệu, lãnh đạo và tập thể giảng viên Khoa Kế toán - Học viện Tài chính, nơi tôi đang công tác, các Thầy Cô đã giúp đỡ, góp ý và tạo mọi điều kiện tốt nhất cho tôi trong quá trình nghiên cứu và viết luận án của mình, những đồng nghiệp đã chia sẻ, động viên, giúp đỡ để tôi hoàn thành luận án này.

Cuối cùng, tôi xin cảm ơn gia đình, chồng và các con đã động viên và hỗ trợ tôi rất nhiều về mặt thời gian, hy sinh về vật chất lẫn tinh thần để giúp tôi hoàn thành luận án này.

Hà Nội, tháng 05 năm 2020

Tác giả luận án

Đỗ Thị Lan Hương

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu do chính tôi thực hiện dưới sự hướng dẫn của người hướng dẫn khoa học.

Các số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận án là trung thực và chưa từng được công bố trong công trình khoa học nào, ngoại trừ một số kết quả được công bố trong các công trình khoa học của chính tác giả và người hướng dẫn.

Những nội dung tham khảo từ tài liệu khác đều được tác giả ghi nguồn cụ thể trong Danh mục các tài liệu tham khảo.

Hà Nội, tháng 05 năm 2020

Tác giả luận án

Đỗ Thị Lan Hương

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
Lời cảm ơn	i
Lời cam đoan	ii
Mục lục.....	iii
Danh mục các từ viết tắt.....	vi
Danh mục các bảng	viii
Danh mục các hình	x
Danh mục các sơ đồ	x
MỞ ĐẦU	1
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ BÁO CÁO BỘ PHẬN TẠI TẬP ĐOÀN KINH TẾ	24
1.1. TỔNG QUAN VỀ TẬP ĐOÀN KINH TẾ	24
1.1.1. Khái niệm tập đoàn kinh tế.....	24
1.1.2. Đặc điểm cơ bản của tập đoàn kinh tế	27
1.1.3. Một số loại hình Tập đoàn kinh tế	29
1.1.4. Vai trò của tập đoàn kinh tế trong phát triển nền kinh tế.....	32
1.1.5. Mối quan hệ giữa các doanh nghiệp trong tập đoàn kinh tế.....	33
1.2. TỔNG QUAN VỀ BÁO CÁO TÀI CHÍNH VÀ BÁO CÁO BỘ PHẬN TẠI TẬP ĐOÀN KINH TẾ	35
1.2.1. Khái quát chung về báo cáo tài chính trong tập đoàn kinh tế	35
1.2.2. Mối quan hệ giữa thông tin trên báo cáo tài chính với việc hình thành báo cáo bộ phận.....	45
1.2.3. Bộ phận và báo cáo bộ phận.....	46
1.2.4. Nhu cầu thông tin bộ phận của đối tượng sử dụng báo cáo tài chính và sự phát triển của các quy định về báo cáo bộ phận	50
1.3. TRÌNH BÀY BÁO CÁO BỘ PHẬN	54
1.3.1. Nội dung báo cáo bộ phận	54
1.3.2. Điều kiện xác định bộ phận cần trình bày	56
1.3.3. Xác định các chỉ tiêu cần trình bày trên báo cáo bộ phận	57
1.3.4. Các chỉ tiêu phân tích thông tin báo cáo bộ phận.....	59
1.3.5. Lợi ích của việc trình bày báo cáo bộ phận.....	60

1.4. SỰ HOÀ HỢP CỦA CHUẨN MỤC KẾ TOÁN VIỆT NAM VÀ CHUẨN MỤC KẾ TOÁN QUỐC TẾ VỀ BÁO CÁO BỘ PHẬN.....	63
1.4.1. Chuẩn mực kế toán Việt Nam về báo cáo bộ phận.....	63
1.4.2. Chuẩn mực kế toán quốc tế về báo cáo bộ phận.....	64
1.4.3. Những điểm giống và khác nhau giữa chuẩn mực kế toán quốc tế và chuẩn mực kế toán Việt Nam về báo cáo bộ phận.....	66
KẾT LUẬN CHƯƠNG 1	72
Chương 2: THỰC TRẠNG BÁO CÁO BỘ PHẬN TẠI TẬP ĐOÀN DẦU KHÍ QUỐC GIA VIỆT NAM.....	74
2.1. TỔNG QUAN VỀ TẬP ĐOÀN DẦU KHÍ QUỐC GIA VIỆT NAM	74
2.1.1. Lịch sử hình thành và phát triển của Tập đoàn Dầu khí Quốc gia Việt Nam.....	74
2.1.2. Đặc điểm tổ chức hoạt động, tổ chức quản lý và tổ chức công tác kế toán của Tập đoàn Dầu khí Quốc gia Việt Nam.....	78
2.2. THỰC TRẠNG CÁC QUY ĐỊNH VỀ BÁO CÁO TÀI CHÍNH VÀ BÁO CÁO BỘ PHẬN TẠI VIỆT NAM	86
2.2.1. Các quy định liên quan đến báo cáo tài chính tại Việt Nam	86
2.2.2. Các quy định liên quan đến báo cáo bộ phận tại Việt Nam	89
2.2.3. Một số nội dung cơ bản trong khung pháp lý về báo cáo bộ phận của Việt Nam	90
2.3. THỰC TRẠNG BÁO CÁO BỘ PHẬN TẠI TẬP ĐOÀN DẦU KHÍ QUỐC GIA VIỆT NAM	91
2.3.1. Thực trạng về tính hữu ích của thông tin báo cáo bộ phận và nhu cầu thông tin báo cáo bộ phận	91
2.3.2. Khái quát về thực trạng trình bày báo cáo bộ phận tại Tập đoàn.....	95
2.3.3. Thực trạng việc phân chia bộ phận	101
2.3.4. Thực trạng việc xác định bộ phận cần báo cáo	104
2.3.5. Thực trạng lập và trình bày thông tin báo cáo bộ phận	106
2.4. ĐÁNH GIÁ THỰC TRẠNG	115
2.4.1. Đánh giá thực trạng khung pháp lý về báo cáo bộ phận của Việt Nam.....	115
2.4.2. Đánh giá thực trạng báo cáo bộ phận tại Tập đoàn Dầu khí Quốc gia Việt Nam.....	117

2.5. KINH NGHIỆM TRÌNH BÀY BÁO CÁO BỘ PHẬN TẠI MỘT SỐ TẬP ĐOÀN DẦU KHÍ TRÊN THẾ GIỚI VÀ BÀI HỌC KINH NGHIỆM CHO VIỆT NAM.....	123
2.5.1. Kinh nghiệm trình bày báo cáo bộ phận tại một số tập đoàn dầu khí trên thế giới	123
2.5.2. Bài học kinh nghiệm cho Việt Nam.....	130
KẾT LUẬN CHƯƠNG 2	131
Chương 3: HOÀN THIỆN BÁO CÁO BỘ PHẬN TẠI TẬP ĐOÀN DẦU KHÍ QUỐC GIA VIỆT NAM.....	133
3.1. BỐI CẢNH ĐẶT RA CHO VIỆC HOÀN THIỆN BÁO CÁO BỘ PHẬN TẠI TẬP ĐOÀN DẦU KHÍ QUỐC GIA VIỆT NAM	133
3.1.1. Định hướng phát triển của Tập đoàn Dầu khí Quốc gia Việt Nam	133
3.1.2. Mục tiêu và định hướng phát triển thị trường vốn Việt Nam.....	135
3.1.3. Lợi ích của việc hoàn thiện báo cáo bộ phận	137
3.2. QUAN ĐIỂM, NGUYÊN TẮC HOÀN THIỆN BÁO CÁO BỘ PHẬN TẠI TẬP ĐOÀN DẦU KHÍ QUỐC GIA VIỆT NAM	138
3.2.1. Quan điểm hoàn thiện	139
3.2.2. Nguyên tắc hoàn thiện	140
3.2.3. Mục tiêu của việc hoàn thiện.....	142
3.3. GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN BÁO CÁO BỘ PHẬN TẠI TẬP ĐOÀN DẦU KHÍ QUỐC GIA VIỆT NAM.....	143
3.3.1. Hoàn thiện khuôn khổ pháp lý	143
3.3.2. Hoàn thiện báo cáo bộ phận tại Tập đoàn Dầu khí Quốc gia Việt Nam.....	153
3.4. ĐIỀU KIỆN ĐỂ THỰC HIỆN GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN BÁO CÁO BỘ PHẬN TẠI TẬP ĐOÀN DẦU KHÍ QUỐC GIA VIỆT NAM.....	171
3.4.1. Về phía Nhà nước và các cơ quan chức năng	171
3.4.2. Về phía các doanh nghiệp thuộc Tập đoàn Dầu khí Quốc gia Việt Nam	173
3.4.3. Về phía các đối tượng sử dụng báo cáo tài chính	176
3.5. HẠN CHẾ CỦA LUẬN ÁN VÀ HƯỚNG NGHIÊN CỨU TIẾP THEO	177
KẾT LUẬN CHƯƠNG 3	177
KẾT LUẬN	178
DANH MỤC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC ĐÃ CÔNG BỐ CỦA TÁC GIẢ.....	180
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	182
PHỤ LỤC.....	190

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

TT	TỪ VIẾT TẮT	TIẾNG ANH	TIẾNG VIỆT
1	ASEAN	Association of Southeast Asian Nations	Hiệp hội quốc gia Đông Nam Á
2	BCBP		Báo cáo bộ phận
3	BCC	Business Cooperation Contract	Hợp đồng hợp tác kinh doanh
4	BCTC		Báo cáo tài chính
5	CIEM	Central Institute for Economic Management	Viện nghiên cứu quản lý kinh tế trung ương
6	CMKT		Chuẩn mực kế toán
7	CTCP		Công ty cổ phần
8	CODM	Chief Operating Decision Maker	Người ra quyết định hoạt động
9	DN		Doanh nghiệp
10	DNNY		Doanh nghiệp niêm yết
11	FASB	Financial Accounting Standards Board	Ủy Ban Chuẩn mực kế toán tài chính Hoa Kỳ
12	GAAP	Generally Accepted Accounting Principles	Những nguyên tắc được chấp nhận chung
13	HĐQT		Hội đồng quản trị
14	HNX	Ha Noi Stock Exchange	Sàn giao dịch chứng khoán Hà Nội
15	HOSE	Ho Chi Minh Stock Exchange	Sở Giao dịch Chứng khoán Thành phố Hồ Chí Minh
16	IAS	International Accounting Standard	Chuẩn mực kế toán quốc tế
17	IASB	International Accounting Standards Board	Ủy ban chuẩn mực kế toán quốc tế
18	IASC	International Accounting Standards Committee	Hội đồng chuẩn mực kế toán quốc tế
19	IFAC	The International Federation of Accountants	Liên đoàn kế toán quốc tế
20	IFRS	International Financial Reporting Standards	Chuẩn mực báo cáo tài chính quốc tế

21	KTV		Kiểm toán viên
22	NĐT		Nhà đầu tư
23	OTC	Over The Counter	Cổ phiếu chưa niêm yết
24	PVN	Petrovietnam	Tập đoàn dầu khí quốc gia Việt Nam
25	PSC	Production Sharing Contract	Hợp đồng phân chia sản phẩm
26	SXKD		Sản xuất kinh doanh
27	SEC	U.S. Securities and Exchange Commission	Ủy ban chứng khoán Hoa Kỳ
28	SFAC	Statement of Financial Accounting Concepts	Những chuẩn mực kế toán được chấp nhận chung
29	SFAS	Statement of Financial Accounting Standards	Chuẩn mực kế toán tài chính Hoa Kỳ
30	TĐKT		Tập đoàn kinh tế
31	TGD		Tổng giám đốc
32	TNHH		Trách nhiệm hữu hạn
33	TSCĐ		Tài sản cố định
34	TTCK		Thị trường chứng khoán
35	TTTC		Thông tin tài chính
36	UPCOM	Unlisted Public Company Market	Thị trường công ty đại chúng chưa niêm yết
37	USGAAP	U.S. Generally Accepted Accounting Principles	Những nguyên tắc kế toán Mỹ
38	VAA	Vietnam Association of Accountants and Auditors	Hội kế toán và kiểm toán Việt Nam
39	VAS	Vietnam Accounting Standards	Chuẩn mực kế toán Việt Nam
40	WTO	World Trade Organization	Tổ chức thương mại thế giới

DANH MỤC CÁC BẢNG

	<i>Trang</i>
Bảng 1.1: Các thông tin bộ phận cần trình bày.....	70
Bảng 1.2: Các đối chiếu về số liệu hợp nhất.....	71
Bảng 2.1: Các công ty con của Tập đoàn.....	77
Bảng 2.2: Tính hữu ích của thông tin, các đặc điểm định tính của thông tin - Tóm tắt câu trả lời.....	92
Bảng 2.3: Nhu cầu thông tin báo cáo bộ phận - Tóm tắt câu trả lời.....	93
Bảng 2.4: Thông tin khảo sát trên báo cáo tài chính hợp nhất của các công ty mẹ	96
Bảng 2.5: Trình bày thông tin BCBP trong BCTC hợp nhất theo nhóm công ty niêm yết và chưa niêm yết	97
Bảng 2.6: Lý do không cung cấp thông tin BCBP thứ yếu theo khu vực địa lý trong BCTC hợp nhất.....	100
Bảng số 2.7: Cơ sở phân chia bộ phận theo lĩnh vực kinh doanh	101
Bảng số 2.8: Phân chia bộ phận theo lĩnh vực kinh doanh tại Tập đoàn Dầu khí Quốc gia Việt Nam.....	102
Bảng số 2.9: Cơ sở phân chia bộ phận theo khu vực địa lý.....	104
Bảng 2.10: Điều kiện xác định bộ phận báo cáo theo lĩnh vực kinh doanh	104
Bảng 2.11: Điều kiện xác định bộ phận báo cáo theo khu vực địa lý.....	105
Bảng 2.12: Nội dung thông tin BCBP chính yếu của Bảng cân đối kế toán trên BCTC hợp nhất.....	106
Bảng 2.13: Nội dung thông tin BCBP chính yếu của Báo cáo kết quả hoạt động kinh doanh trên BCTC hợp nhất - Doanh thu bộ phận.....	107
Bảng 2.14: Nội dung thông tin BCBP chính yếu của Báo cáo kết quả hoạt động kinh doanh trên BCTC hợp nhất - Giá vốn bộ phận.....	108
Bảng 2.15: Nội dung thông tin BCBP chính yếu của Báo cáo kết quả hoạt động kinh doanh trên BCTC hợp nhất - Chi phí bán hàng và chi phí quản lý doanh nghiệp bộ phận	109